

Aan
De minister-president van Curaçao
De minister van Financiën van Curaçao

Contactpersoon	Telefoonnummer
Sylvia Bijl (Cft)	+5999 461 9081
Datum	E-mail
8 juni 2012	info@cft.an
Ons kenmerk	Uw kenmerk
Cft 201200431	
Pagina	Bijlagen
1/11	-

Onderwerp

Aanvullende reactie op de begroting 2012 en eerste begrotingswijziging 2012 van Curaçao en advies ex artikel 17.1 en artikel 12.3 van de Rijkswet financieel toezicht

Geachte heer Schotte en heer Jamaloodin,

De financieel-economische situatie van het Land is zorgelijk. Door de vertragingen in het doorvoeren van uitgavenbeperkende maatregelen in 2011 en 2012, nieuwe voornemens tot het aangaan van langjarige financiële verplichtingen en de tekorten in de uitvoering van de begroting 2011, is een situatie ontstaan waarvoor het College gewaarschuwd heeft in zijn brieven van 15 december 2011, 10 februari 2012 en 23 april 2012.

Ondanks de daling van de rentelasten vanwege de schuldsanering, dreigt 2012 het derde jaar op rij te worden waarbij de uitvoering van de begroting eindigt met een tekort. Het bestuur is tegelijkertijd voornemens de begroting extra te belasten met structurele uitgaven en wil een nieuwe lening aan gaan terwijl uit alles blijkt dat het de begrotingsuitvoering onvoldoende in beeld heeft en onvoldoende beheerst.

Inmiddels is duidelijk geworden uit de eerste jaarrekening van het land Curaçao dat er in de periode 10 oktober 2010 tot aan 31 december 2010 een tekort is ontstaan ten bedrage van ANG 51 miljoen waarvoor de regering nog geen maatregelen heeft aangedragen ter compensatie. Het voormalig eilandgebied heeft per 9 oktober 2010 het jaar afgesloten met een overschot van ANG 162 miljoen, waar de incidentele BRK-meevaller als bate in verwerkt zit. Zonder deze bate was er een tekort van ANG 55 miljoen. Het tekort over 2011 wordt op dit moment door de regering geschat op ANG 160 miljoen (ruim 3% van het BBP). Daar komt het tekort bij het AOV-fonds nog bij. Per saldo bedraagt het tekort van de collectieve sector in 2011 circa 5% van het BBP. Voor de dekking van de tekorten worden de incidenteel in 2010 ontvangen BRK-middelen geormerkt, die echter naar de mening van het Cft in onvoldoende mate aanwezig zijn. Het College gaat daarom hierbij over tot het geven van een advies zoals

College financieel toezicht Curaçao en

Sint Maarten

De Rouvilleweg 39

Curaçao

Telefoon (+5999) 461 9081

Telefax (+5999) 461 9088

E-mail info@cft.an

Internet www.cft.an

bedoeld in artikel 17.1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. Dit artikel bepaalt het volgende: 'indien het bestuur nalaat een voorziening ter uitvoering van een beleidsvoornemen te treffen of deze op een zodanig tijdstip vaststelt, implementeert of uitvoert dat de haalbaarheid van de uitgaven- en ontvangstenramingen in gevaar komt, adviseert het college hierover overeenkomstig artikel 12, derde lid.'

Conform artikel 12.3 van de Rijkswet geeft het Cft in deze brief zijn gemotiveerde bevindingen met betrekking tot de toets van de concept eerste begrotingswijziging 2012 aan de normen van artikel 15 van de Rijkswet, en doet het Cft aanbevelingen om de begroting weer in overeenstemming te brengen met deze normen. Kern van de advisering is dat de begroting 2012 niet langer sluit en dat het College er, gezien het nog te bewandelen wetgevings- en implementatietraject, onvoldoende van overtuigd is dat de deadlines die het bestuur hanteert voor het nemen van maatregelen gerealiseerd kunnen worden. Besparingen behorende bij de maatregelen kunnen daarom in de ogen van het College pas in de begroting opgenomen worden als deze feitelijk gerealiseerd worden en als de dreiging van een tekort is weggenomen. Tevens is het College van mening dat het beheer over de eigen begrotingen van de ministeries onvoldoende is en dat er niet voldoende zicht bestaat op de uitvoering van de begroting door de afzonderlijke ministeries. Het College adviseert u dan ook om met onmiddellijke ingang voorafgaand toezicht door de minister van Financiën in te stellen op de gehele begroting van het land Curaçao conform artikel 39 lid 5 van de Landsverordening comptabiliteitsvoorschriften Curaçao.

Bevindingen

Begrotingsuitvoering 2012

Op 23 april 2012 heeft het Cft zijn advies uitgebracht op de concept eerste begrotingswijziging 2012 (Cft 201200351). Uit de voorgestelde begrotingswijziging blijkt dat de in de begroting 2012 opgenomen maatregelen om begrotingsevenwicht te bereiken wederom zijn vertraagd, dat het voorlopige tekort op de begroting 2011 niet verwerkt is in 2012 en dat bovendien voorstellen worden gedaan tot het aangaan van langjarige budgettaire verplichtingen. Op basis van deze bevindingen heeft het Cft moeten vaststellen dat de begroting 2012 niet meer sluitend is en daarmee niet voldoet aan de normen zoals genoemd in artikel 15 van de Rijkswet. Dit alles heeft geleid tot een negatief advies van het Cft op de concept eerste begrotingswijziging 2012. Conform de Landsverordening comptabiliteitsvoorschriften Curaçao had u de ontwerp begrotingswijziging 15 mei j.l. naar de Staten moeten versturen, samen met het advies van het Cft en uw reactie op dit advies. Hierin had u aan moeten geven in hoeverre en op welke wijze rekening is gehouden met het advies van het Cft. Tot op heden is de eerste begrotingswijziging echter nog niet verzonden, maar zijn er wel aanwijzingen van verdere vertragingen. Gedurende de komende periode zal de begroting 2012, die reeds uit evenwicht is, alleen maar verder uit evenwicht raken. Bovendien is het zeer lastig om benodigde additionele maatregelen nog in dit begrotingsjaar volledig tot uitvoering te brengen. Naar de mening van het Cft ontstaat hiermee een onhoudbare situatie.

Uit de op 15 mei ontvangen eerste uitvoeringsrapportage aan de Staten over 2012 maakt het Cft op dat inmiddels ook verdere vertragingen dreigen op het terrein van de voorgenomen maatregelen in de gezondheidszorg en de oudedagsvoorzieningen, waardoor de in eerste BW geschetste situatie geen actueel beeld meer geeft. Het College is van mening dat de tekorten in 2010 en 2011 als een wake-up call moeten dienen voor 2012 en dat er gelet op de ervaringen tot op heden voorlopig niet meer van uitgegaan kan worden dat de voorgenomen maatregelen dit jaar nog in werking kunnen treden, hetgeen overigens de noodzaak om spoed te betrachten met de maatregelen onverlet laat. Het is op dit moment gegeven de vereisten uit de Rijkswet noodzakelijk om te voorkomen dat ook 2012 met een tekort eindigt, en daar dient alle beleid op gericht te zijn. Het in de begroting 2012 opnemen van de opbrengsten van de maatregelen die ondertussen al enkele jaren vertraagd zijn, zonder dat op dit moment duidelijk is dat deze daadwerkelijk in uitvoering worden genomen, acht het College onverstandig. Het college adviseert dan ook om in de begroting behoedzaamheidshalve uit te gaan van invoering van de maatregelen op het terrein van de gezondheidszorg, de oudedagsvoorzieningen en de dividenden per 1 januari a.s.. Dit betekent dat de budgettaire effecten van het niet langer in 2012 tot uitvoer brengen van de maatregelen in de gezondheidszorg (ANG 60 miljoen) en het concessie-fees beleid (ANG 25 miljoen) uit de begroting gehaald dient te worden. Per saldo dienen voor een bedrag van ANG 85 miljoen aan alternatieve uitgavenverlagende danwel inkomstenverhogende maatregelen op korte termijn doorgevoerd te worden om de begroting 2012 weer in overeenstemming te brengen met artikel 15 uit de Rijkswet.

Zolang de begroting 2012 niet in evenwicht is, en de maatregelen in de gezondheidszorg niet zijn ingevoerd, is er geen budgettaire ruimte voor de bouw van een nieuw ziekenhuis. Daarom is het College van mening dat met de bouw van een nieuw ziekenhuis pas gestart kan worden als de begroting 2012 weer in overeenstemming is met de normen uit de Rijkswet, en als de maatregelen in de gezondheidszorg, inclusief de indexering van de tarieven, doorgevoerd zijn.

Begrotingsuitvoering 2011 en verantwoording 2010

Het jaar 2011 is afgesloten met een tekort van circa ANG 160 miljoen, ongeveer 10% van de totale begrotingsomvang. Inclusief de tekorten in de oudedagsvoorzieningen van tenminste ANG 100 miljoen, beloopt de intering op de reserves van het land circa ANG 260 miljoen. Het tekort van de collectieve sector bedraagt daarmee 5% van het BBP. Meerjarig dreigt, zoals u weet, bij ongewijzigd beleid een tekort in de gezondheidszorg en de oudedagsvoorzieningen, van ANG 9,5 miljard (bron: uitvoeringsrapportages Curaçao). De vermogens van enkele overheidsN.V.'s vertonen omvangrijke tekorten, waarmee de continuïteit van nutsvoorzieningen onder druk staat. Er is geen reden om aan te nemen dat het tekort dat in 2011 is opgelopen, niet ook in 2012 zal optreden, als de door de regering voorgestelde structurele maatregelen niet tijdig in uitvoering genomen zullen worden.

De jaarrekening 2010 van het voormalig eilandgebied en de eerste jaarrekening van het land Curaçao zijn nog niet vastgesteld, ondanks het feit dat de wettelijke termijn reeds lang overschreden is. Ook de begrotingswijzigingen 2011 zijn nog steeds niet vastgesteld en officieel ter advisering aan het Cft aangeboden. Onderdelen uit deze

begrotingswijzigingen zijn echter ondertussen wel in uitvoering genomen, terwijl de wettelijke basis daartoe dus ontbrak. Artikel 47 van de Comptabiliteitslandsverordening en artikel 20 lid 1 van de Rijkswet zijn daarbij genegeerd. Het Cft heeft u gewezen op het nog niet vastgesteld zijn van de 1^e en 2^e begrotingswijziging 2011 terwijl de Staten hier al wel mee ingestemd hebben, zonder reactie van u te hebben mogen ontvangen.

Het eilandgebied heeft in de periode 1 januari 2010- 10 oktober 2010 een positief resultaat op de gewone dienst bereikt van ANG 162 miljoen. Dit positieve resultaat is vooral ontstaan door een incidentele bate uit hoofde van de Belastingregeling voor het Koninkrijk (BRK). Deze incidentele bate bedroeg ANG 217 miljoen; zonder deze ontvangst was het tekort van het eilandgebied ANG 55 miljoen. De regering van Curaçao heeft in eerste instantie aangegeven de gelden uit hoofde van de incidentele BRK-ontvangst uit 2010 aan te willen wenden voor investeringsprojecten in het kader van de opbouw van het land. In tweede instantie wordt gesteld dat deze gelden aangewend worden voor het dekken van tekorten uit het verleden. Hiermee worden ontvangen gelden dus over de jaren heen uitgestreken. De Rijkswet financieel toezicht maakt dit niet mogelijk, maar het College heeft in het kader van uitzonderlijke omstandigheden in zijn advies bij de tweede begrotingswijziging 2011 hiermee ingestemd. Opgemerkt moet worden dat het aanwenden van reserves voor begrotingsproblematiek geen deugdelijke dekking is. Artikel 18 lid 3 en 6 Rijkswet bepaalt dat indien uit de vierde uitvoeringsrapportage danwel de vastgestelde jaarrekening blijkt dat sprake is van een tekort op de gewone dienst of van een overschrijding van de rentelastnorm, het bestuur tegelijkertijd met de betreffende rapportage aangeeft welke maatregelen worden genomen ter compensatie van het tekort, respectievelijk de overschrijding. De voorstellen tot deze verplicht te treffen maatregelen zijn tot op heden niet door het Cft ontvangen; er is slechts door het bestuur gewezen op het inzetten van reserves om het tekort aan te vullen. Aanvullen van het tekort middels reserves is geen correcte maatregel ter compensatie van het tekort zoals bedoeld in artikel 18 lid 3 en 6, zodat het Cft een dergelijke maatregel afkeurend zou beoordelen in zijn advies zoals bedoeld in artikel 18 lid 7. De reden waarom het Cft eenmalig heeft ingestemd met het aanvullen van een tekort met een reserve, is gelegen in de overgangsproblematiek vanwege de nieuwe staatkundige verhoudingen en in het feit dat de aanwending vooral gericht was op investeringen in het nieuwe land en het voldoen van betalingsachterstanden. Als dekking van structurele tekorten is het inzetten van reserves echter ongeschikt. Het eenmalige karakter van de instemming van destijds is direct bij de instemming schriftelijk kenbaar gemaakt, waarmee het gegeven dat het aanvullen van tekorten middels reserves géén maatregelen betreffen zoals bedoeld in artikel 18 reeds bij het bestuur kenbaar was.

Bij het aanwenden van de incidentele ontvangst uit 2010 is het van belang dat deze meevaller maar één keer aangewend kan worden. Gelden die reeds aangewend zijn ter dekking van het tekort van het eilandgebied kunnen niet nogmaals ingezet worden ter dekking van het tekort van het land. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de over de jaren heen ontstane tekorten.

Tekort eilandgebied 1-1-10/9-10-10 excl BRK-baten	55
Tekort Land Curaçao 10-10-10/31-12-10	51
Tekort Land Curaçao 1-1-11/31-12-11	156
Totaal	262
Koersverschil 2010	12
Met BRK-middelen belegde projecten 2012-2015 (o.a. Plannen van Aanpak politie en justitie, onderhoud scholen, Sentro pro Arte)	53
Totaal	327
Eenmalige BRK-bate	217
Nog te vinden dekking	110

Het eilandgebied zou in 2010 zonder de BRK-gelden een tekort van ANG 55 miljoen hebben gehad, na ontvangst van deze gelden was er een overschot van ANG 162 miljoen. De eerste ANG 55 miljoen is dus door het eilandgebied al besteed en kan niet nu nog een keer door het Land aangewend worden. Het Land heeft blijkens de jaarrekening 10-10-2010 tot 31-12-2010 een tekort van ANG 51 miljoen opgelopen. Conform de Rijkswet artikel 18.6 had het bestuur dekking hiervoor aan moeten dragen. Nu dit niet gebeurd is, veronderstelt het Cft dat het bestuur hiervoor de BRK-bate in gedachten heeft. Daarnaast is er over 2010 een koersverschil opgetreden in het nadeel van Curaçao (de BRK-middelen staan op een euro-rekening) van ANG 12 miljoen. Over 2011 is tevens een koersverschil in het nadeel van Curaçao opgetreden van ANG 7 miljoen, dit is reeds verwerkt in het tekort over 2011 van ANG 156 miljoen. Per saldo is er ANG 262 miljoen aan tekorten in termen van baten en lasten opgelopen over de jaren 2010 en 2011. Aangezien het bestuur niet heeft aangegeven welke maatregelen zullen worden ingezet om deze tekorten te compenseren, gaat het Cft ervan uit dat deze tekorten gefinancierd moeten worden uit de eenmalige BRK-ontvangst in 2010. In de begroting en eerste begrotingswijziging 2012 is voorgesteld om een bedrag van ANG 53 miljoen (cumulatief over 2012-2015) aan projecten te financieren uit het deel van de BRK-bate dat in 2011 niet tot besteding is gekomen. Per saldo is de problematiek op de gewone dienst van 2010 en 2011, het koersverschil over 2010 en de bestemming van de BRK-bate voor 2012 en verder ANG 327 miljoen tegenover een eenmalige ontvangst van ANG 217 miljoen. Er dient in de eerste begrotingswijziging 2012 dus nog dekking voor ANG 110 miljoen gevonden te worden, bovenop de tekorten uit hoofde van de vertragingen van de verschillende maatregelen in 2012. Het Cft heeft in gesprekken vernomen dat de regering voornemens is om de met BRK-middelen belegde projecten 2012-2015 (ANG 53 miljoen) uit de begroting te halen. Dit zou betekenen dat er in totaal nog dekking voor ANG 57 miljoen gevonden moet worden om de tekorten uit voorgaande jaren te compenseren. Het verbaast het Cft dat in de uitvoeringsnota 1 januari 2011 - 31 december 2011 die u op 15 mei 2012 naar de Staten heeft verstuurd, aangeeft ANG 163 miljoen aan BRK baten in te willen zetten. Deze gelden zijn blijkens bovenstaande analyse niet meer aanwezig.

Het College betreurt het dat de regering van Curaçao in 2011 niet ingegrepen heeft toen dat nog kon. In zijn reactie op de 2^e BW 2011, de ontwerpbegroting 2012 en de 2^e en 3^e uitvoeringsrapportages 2011, heeft het College gewezen op de risico's van het inzetten van eenmalige gelden voor structurele problemen. Tevens heeft het College in 2011 herhaaldelijk aangedrongen op het aanpassen van de begroting vanwege tegenvallende belastingontvangsten en een daardoor dreigend tekort. In de uitvoeringsrapportages van het land Curaçao is het risico op een tekort nooit expliciet naar voren gebracht, terwijl het tekort feitelijk ergens in het voorjaar al opgetreden moet zijn vanwege de vertragingen in het doorvoeren van voorgenomen maatregelen. Bij 2^e BW 2011 is het tekort feitelijk in beeld gekomen door de inzet van de BRK gelden voor betalingsachterstanden, projecten en dekking van het tekort dat inmiddels ontstaan was vanwege de tegenvallers in de gezondheidszorg en bij de dividendontvangsten. Na afloop van het jaar zijn de gerapporteerde tekorten sterk toegenomen; in de vierde uitvoeringsrapportage die in februari werd aangeboden aan het Cft en conform artikel 18 lid 1 ook aan de Staten aangeboden had moeten worden, rapporteerde de regering nog een tekort van ANG 9,5 miljoen, medio mei was dit opgelopen tot ruim ANG 140 miljoen tekort op de gewone dienst en ruim ANG 20 miljoen tekort op de kapitaaldienst en volgens de meest recente informatie bedraagt het tekort op de gewone dienst ANG 156 miljoen en op de kapitaaldienst ANG 13 miljoen. Dit wijst er op dat Curaçao de uitvoering van de begroting onvoldoende in beeld heeft waardoor de mogelijkheden van Curaçao om gedurende het jaar de begroting bij te sturen onvoldoende zijn. Het financieel beheer is blijkbaar niet bij machte om gedurende het jaar accurate voorspellingen te maken van de ontwikkeling van de baten en de lasten, waardoor naar de mening van het College de ordelijkheid en controleerbaarheid van de begroting zoals bedoel in artikel 15 lid 2c in het geding is.

Aanbevelingen

Bovenstaande ontwikkelingen leiden ertoe dat de begroting 2012 niet langer in evenwicht is en daarmee niet langer voldoet aan de normen uit artikel 15 van de Rijkswet. De concept eerste begrotingswijziging verbetert deze situatie niet, integendeel.

De risico's die het Cft gedurende het gehele begrotingsvoorbereidingsproces heeft gesignaleerd, zijn daarmee feitelijk opgetreden. In bijlage 1 vindt u een overzicht van de advisering van het Cft sinds de start van het begrotingsvoorbereidingsproces 2012. Het Cft roept op basis van artikel 12, lid 3 het bestuur van Curaçao op om conform artikel 12.4 binnen 14 dagen te komen met voorstellen om de begroting te wijzigen opdat die weer voldoet aan de normen van artikel 15 van de Rijkswet.

Het Cft doet hierbij de volgende aanbevelingen om de begroting weer in evenwicht te brengen:

- Aangezien het niet onwaarschijnlijk is dat de maatregelen op het terrein van de gezondheidszorg en het dividendbeleid dit jaar niet meer in uitvoering genomen kunnen worden, adviseert het Cft in de begroting niet langer van deze besparingen uit te gaan. Gezien de vele vertragingen en de tekorten in 2010 en 2011, dienen de opbrengsten van deze maatregelen pas tot besteding te komen nadat zij daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Het uit de begroting halen van deze besparingen betekent dat alternatieve dekking

in de begroting opgenomen dient te worden van ANG 85 miljoen, in de vorm van inkomstenverhogende danwel uitgavenverlagende maatregelen.

- De begroting 2012 dient aangepast te worden zodat de tekorten 2010 en 2011 worden gecompenseerd in 2012, waarbij ingestemd wordt met het inzetten van het restant van de eenmalige bate uit de BRK uit 2010, na aftrek van het reeds aangewende deel van deze bate ter dekking van het tekort 2010 door het voormalig eilandgebied Curaçao. Het resterende tekort van ANG 110 miljoen zal anders gedekt dienen te worden. Indien de regering inderdaad haar voornemen om de met BRK-middelen belegde projecten 2012-2015 uit de begrotingschraap, wordt het resterende te dekken tekort ANG 57 miljoen.
- In totaal ziet de bezuinigingsopdracht voor de begroting er als volgt uit:

Ombuigingsopdracht 2012	85
Uitstel basisverzekering	60
Derving dividendopbrengsten	25
Ombuigingsopdracht eerdere jaren na inzet BRK	110
Totale ombuigingsopdracht	195

- De regie op de uitvoering van de maatregelen dient versterkt te worden, zodat de voorgenomen maatregelen op het terrein van de oudedagsvoorziening, de gezondheidszorg en het dividendbeleid uiterlijk per 1 januari 2013 volledig in uitvoering gebracht kunnen worden. Het gaat daarbij om het voortvarend nemen van besluiten, het afronden van de benodigde wetgevingstrajecten en het opzetten en implementeren van de uitvoering van de maatregelen. U wordt verzocht om het Cft over de voortgang te informeren door het indienen van o.a. adviezen zodra ze zijn uitgebracht door de SER en Raad van Advies en besluiten zodra ze zijn genomen door de Raad van Ministers en de Staten.
- Zolang de begroting (meerjarig) niet in evenwicht is, kunnen er door Curaçao geen nieuwe leningen aangegaan worden. Ten aanzien van een lening voor de bouw van een nieuw ziekenhuis geldt hierbij additioneel dat de maatregelen in de gezondheidszorg in uitvoering genomen moeten zijn en dat de voorwaarden uit de businesscase voor een sluitende exploitatie (o.a. indexering van de tarieven) in de begroting verwerkt moeten zijn alvorens een lening aangegaan kan worden.
- Om beter grip te krijgen op de begrotingsuitvoering verzoekt het Cft Curaçao om maandelijks een overzicht van de financiële positie in te vullen en aan te leveren. Hierdoor kunnen mogelijke liquiditeitstekorten en betalingsachterstanden in een vroeg stadium gesignaleerd worden. Het Cft verwijst hiervoor naar artikel 22 lid 1a waaraan het Land Curaçao niet voldoet. Het Cft adviseert Curaçao om voorafgaand toezicht in te stellen door de minister van Financiën conform artikel 39 lid 5 van de Landsverordening comptabiliteitsvoorschriften Curaçao. Daarbij dient een verplichtingenstop overwogen te worden. Het financieel beheer is op dit moment niet bij machte gebleken om tijdig te signaleren wanneer de begroting in de gevarenzone terecht komt. Tegelijkertijd baart de budgetdiscipline het College zorgen. Om die reden is het van groot belang dat het landsbesluit, houdende algemene maatregelen, zoals bedoeld in artikel 45 lid 3 van de Landsverordening comptabiliteitsvoorschriften Curaçao inhoudende nadere regels die

tot doel hebben de begrotingsdiscipline te versterken zo spoedig mogelijk wordt afgekondigd.

Verdere procedure

Conform artikel 12.4 van de Rijkswet, dient het bestuur binnen 14 dagen na verzending van deze brief aan het college mee te delen in hoeverre en op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanbevelingen met vermelding van de termijnen die daarbij in acht genomen zullen worden.

Indien het bestuur dit nalaat of in onvoldoende mate tegemoet komt aan de normen uit artikel 15 Rijkswet, bericht het Cft hierover binnen 14 dagen na het verstrijken van bovenstaande termijn aan het bestuur en de Staten conform artikel 12.5 Rijkswet. Indien na 7 dagen na deze berichtgeving naar het oordeel van het Cft sprake blijft van een begroting die geheel of ten dele niet voldoet aan de normen zoals bedoeld in artikel 15 Rijkswet, bericht het College de Raad van Ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van de minister van BZK. Dit bericht kan vergezeld gaan van een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing, zoals beschreven in artikel 13.1 van de Rijkswet.

Slot

Het Cft maakt zich ernstige zorgen over de voortvarendheid waarmee de meest recente ontwikkelingen in de overheidsfinanciën worden verwerkt in de begroting 2012. Daarom wordt het bestuur met deze brief opgeroepen om binnen 14 dagen te komen met structurele oplossingen die de lange termijn houdbaarheid van de begroting waarborgen.

Indien het Cft van mening is dat de voorgedragen oplossingen niet bijdragen aan de structurele verbetering van de overheidsfinanciën, zal het daarover berichten aan de raad van ministers van het Koninkrijk en daarbij een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing uitbrengen.

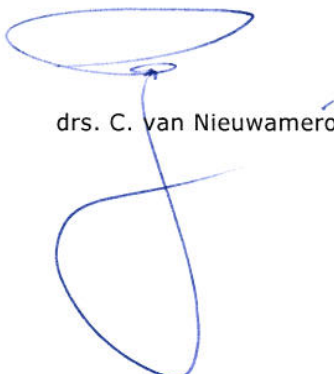
Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft gaarne bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Namens deze,
De secretaris van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

drs. C. van Nieuwamerongen

Kenmerk
Cft 201200431
Blad
9/12

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister President
De Secretaris-Generaal van Algemene Zaken
De Secretaris-Generaal van Financiën

Bijlage 1: Voorafgaand proces

Op 28 juli 2011 heeft het Cft de concept ontwerpbegroting 2012 ontvangen. Deze ontwerp-begroting is negatief beoordeeld (brief d.d. 17 augustus 2011, Cft 201100698). Het Cft constateerde dat de meerjarige houdbaarheid van de begroting afhankelijk was van het doorvoeren van een groot aantal uitgavenbeperkende en inkomstenverhogende maatregelen. Het bestuur werd geadviseerd om op korte termijn tot besluitvorming over te gaan en voor het einde van het jaar de benodigde wetgevingsprocessen af te ronden, opdat implementatie van de maatregelen, o.a. op het terrein van de gezondheidszorg en de oudedagsvoorziening per 1 januari 2012 van start kon gaan.

Kort daarna heeft Curaçao naar de Staten toe gereageerd op de brief van 17 augustus. Er werd in deze reactie geen stappenplan, benodigd om te kunnen beoordelen in hoeverre het realistisch was om te veronderstellen dat alle maatregelen daadwerkelijk per 1 januari 2012 in werking konden treden, verschaft. Hierop heeft het Cft, op basis van artikel 11 lid 3, op 28 september 2011 een aanvullend advies uitgebracht op de ontwerp-begroting 2012 (Cft 201100766). In dit aanvullende advies was een zestal voorwaarden opgenomen waaraan in ieder geval voldaan moest worden om het negatieve oordeel van het Cft te wijzigen in een positief oordeel. Ter verduidelijking heeft het Cft op 9 oktober 2011 een memo uitgebracht met een nadere concretisering van de zes voorwaarden.

Op 24 november heeft Curaçao een Nota van Wijziging op de ontwerp-begroting ingediend bij het Cft. In deze NvW waren met name de financiële aspecten die gemeoid zijn met de vertraagde invoering van de basisverzekering (van 1 januari 2012 naar 1 april 2012) en de hogere middelen verkregen uit de BRK-regeling verwerkt. Op 9 december 2011 heeft u met een brief gereageerd op de zes voorwaarden, met daarin concrete stappenplannen voor hervorming van het pensioenstelsel en de gezondheidszorg en een tijdsplanning om het voorgestelde dividendbeleid te realiseren, dit alles om de meerjarige houdbaarheid van de begroting te borgen.

In zijn brief van 15 december 2011 heeft het Cft een oordeel uitgebracht op alle ingediende stukken (Cft 201100995). Het oordeel luidde dat de ontwerp-begroting 2012 van Curaçao, inclusief de NvW en de brief van 9 december 2011, in voldoende mate voldoen aan de normen van de Rijkswet. Het Cft plaatste daarbij echter wel de kanttekening dat unaniem politiek commitment en strakke regie op de uitvoering vereist was om de ambitieuze plannen daadwerkelijk tijdig te realiseren. Voorts gaf het Cft aan dat het de implementatie van de beleidsplannen en tijdsschema's nauwlettend zou volgen. Indien het bestuur zou nalaten de noodzakelijke voorzieningen te treffen, zou het Cft de RMR daarover informeren en indien nodig alsnog om een aanwijzing vragen.

Op 10 februari 2012 heeft het Cft zijn advies uitgebracht op de vastgestelde begroting 2012 (Cft 201200072). Aangezien het totaalbedrag en de uitgangspunten niet waren gewijzigd ten opzichte van de ontwerp-begroting, heeft het Cft verklaard dat het voorzichtig positieve advies op de ontwerp-begroting onverkort van toepassing was op

de vastgestelde begroting. In deze brief heeft het Cft ook de volgende risico's gesignaleerd ten aanzien van de begroting:

- De concrete aanpak van de pensioenproblematiek en de zorgmaatregelen. Om verdere vertraging van de maatregelen tegen te gaan, is een zeer strakke implementatie van de plannen en tijdschema's vereist.
- De aangekondigde bouw van het nieuwe ziekenhuis. De plannen waren niet verwerkt in de begroting. Het Cft heeft aangegeven dat een begrotingstechnisch verantwoorde bouw van een nieuw ziekenhuis sterk afhankelijk is van het daadwerkelijk realiseren van de voorgenomen maatregelen op het gebied van de gezondheidszorg. Zonder implementatie van deze maatregelen is er geen ruimte op de begroting voor een nieuw ziekenhuis. Daarnaast is aangegeven dat ook van belang is dat er voldoende inzicht bestaat in de businesscase, met betrekking tot de investeringskosten en meerjarige exploitatielasten, inclusief een eventuele indexering van de tarieven. Voorkomen moet worden dat het nieuwe ziekenhuis in dezelfde financiële problemen komt als thans het geval is bij het SEHOS.
- Het dividendbeleid. Het Cft is met aarzeling akkoord gegaan met het inboeken van ANG 25 miljoen per jaar als opbrengst uit nieuw vorm te geven concessie-fees beleid ten aanzien van overheidsN.V.'s. De aarzeling kwam voornamelijk voort uit de onzekerheid over de financiële situatie van enkele grote overheidsN.V.'s. Uit de beoordeling van de door het Cft ontvangen jaarrekeningen 2008 en 2009 van de overheidsN.V.'s en stichtingen blijkt een zorgwekkend beeld, dat zich voornamelijk manifesteert bij enkele grotere overheidsN.V.'s. Deze zorgen komen voort uit de negatieve algemene reserves van deze overheidsN.V.'s, dat wil zeggen een cumulatief verlies sinds de oprichting van de N.V. Bij ongewijzigd beleid komen deze entiteiten in continuïteitsproblemen waarmee zij een directe bedreiging vormen voor de begroting van het land. Tevens kunnen de vermogens van overheidsN.V.'s een directe bedreiging vormen voor het weerstandsvermogen van de overheid. Zoals het voorbeeld van de sociale fondsen laat zien, zouden de vermogens van de overheidsN.V.'s en stichtingen hierdoor zelfs aanleiding kunnen vormen om een negatief oordeel over een begroting te geven. Het is daarom van groot belang dat het Cft over alle jaarrekeningen 2008-2010 van de overheidsN.V.'s en stichtingen kan beschikken. Tot op heden heeft het Cft nog niet alle jaarrekeningen ontvangen terwijl de wettelijke termijnen voor het opstellen, goedkeuren en vaststellen ruimschoots zijn verstreken. Het Cft kan derhalve geen oordeel geven over de actuele stand van zaken in relatie tot de begroting van Curaçao, maar het is niet waarschijnlijk dat de financiële situatie van de NV's in 2010 en 2011 verbeterd is.

Gezien de vele risico's en het vereiste van politiek commitment en een strakke regie heeft het Cft in zijn brief nogmaals herhaald dat niet gearzeld zal worden om gebruik te maken van artikel 17 van de Rijkswet.

Op 16 maart 2012 heeft het Cft gereageerd op de 4^e uitvoeringsrapportage over 2011 (Cft 201200231). Het Cft heeft aangegeven dat de gebleken tegenvaller in de belastingontvangsten (inmiddels ANG 89 miljoen) in combinatie met de meest recente economische groeiraming voor 2012 van -0,5%, waarmee in de ramingen voor de begroting geen rekening is gehouden, het noodzakelijk maakt om een

begrotingswijziging voor de begroting 2012 aan de Staten voor te leggen, om zodoende te kunnen blijven voldoen aan de criteria van de Rijkswet.

In de brief van 16 maart heeft het Cft ook een overzicht gepresenteerd van de belangrijkste budgettaire risico's voor de begroting van Curaçao op zowel de korte als de lange termijn. Op de korte termijn gaat het om circa ANG 150 miljoen, op de lange termijn zelfs om ruim ANG 1 miljard. De omvang van de risico's maakt het des te belangrijker dat de begroting 2012 met een begrotingswijziging wordt aangepast aan de meest recente inzichten. Tegelijkertijd signaleren deze tekorten de noodzaak tot een versterkte budgetdiscipline. De financiële situatie is op dit moment, zoals gezegd, zorgelijk. Tegelijkertijd wordt het College nog steeds te vaak geconfronteerd met beleidsvoorstellen zonder adequate dekking.

In onderstaand tabel brengt het Cft de budgettaire risico's voor de begroting van Curaçao (nogmaals) in beeld.

<i>Bedragen in ANG mln.</i>	2012	2013	2014	2015	2016	Structureel
a) Doorwerking tegenvallende belasting-inkomsten 2011	89	89	89	89	89	89
b) Herstructurering Cure/Basisverzekering	18	18	18	18	18	18
c) Kosten geneesmiddelen	7	7	7	7	7	7
d) Onverzekerden	23	3	3	3	3	3
e) Bijdrage overheidsN.V.'s	25	25	25	25	25	25
f) Onderhoud scholen	10	10	10	10	10	10
g) Toekomst raffinaderij	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm
Totaal korte termijn risico's	>171	>151	>151	>151	>151	>151
Tekorten zorgfondsen	Pm	Pm	Pm	Pm	pm	550
Tekort AOV-fonds	Pm	Pm	Pm	Pm	pm	400
Bouwfonds en egalisatiefonds nieuw ziekenhuis	250					10
Schulden/negatief EV SEHOS	110					
Tekorten overheids NV's	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal korte en lange termijn risico's	>531	>151	>151	>151	>151	>1111